

TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ
XO'JALIGINI MEXANIZATSIYALASH
MUHANDISLARI INSTITUTI

FAN: YER RESURSLARINI BOSHQARISH

MAVZU

13

**O'ZBEKISTONDAGI AMALGA
OSHIRILAYOTGAN YER
ISLOHOTLARINING MAZMUNI**

RO'ZIBOYEV S.B

**Yer resurslarini boshqarish
kafedrasi dotsenti, PhD**

REJA

- 1. Yer islohotlarining mazmuni**
- 2. Yer islohotlarini utkazishdagi qonun va qonun osti xujjatlar**

МАВЗУНИ МУСТАҚИЛ ЎЗЛАШТИРИШ УЧУН ТАВСИЯ ҚИЛИНАЁТГАН МАНБАЛАР ВА АДАБИЁТЛАР

Асосий:

1. Ben McFarlane, Nicholas Hopkins. **Land Law**: Text, Cases, and Materials. OUP Oxford, 2012
2. М.Х. Рустамбоев ва бошқ. **Ер ҳуқуқи**. Дарслик – Т.: Тошкент давлат юридик институти, 2002. – 237
3. **Земельное право республики Узбекистан**. Учебник. Под. ред. М.Х. Рустамбаева. ҳуқуқи. Т.: ТДЮИ, 2007. -215 стр.
4. А. Нигматов. **Ер ҳуқуқи**. Ўқув қўлланма. – Тошкент.: “Ислом Университети”, 2001. – 191б.
5. А. Нигматов. **Земельное право**. Учебное пособие – Т.: “Ислом Университети”, 2001. – 189 б.
6. **Узоқова Г.Ш. Аҳоли пункти ерларидан фойдаланиш ҳуқуқи. Т.: ТДЮИ, 2006.-117 б.**
7. М. Mirzaabdullaeva, A. Muqimov, Z. Xafizova. **Yer huquqi**, O'quv qo'llanma. -Т.: TIMI, 2016.- 196 б
8. **Земельное право**: Учебник / С.А. Боголюбов, Э.А. Галиновская; Учебник./Под ред. С.А. Боголюбова – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004.-400 стр.

Қўшимча:

1. Ўзбекистон Республикасининг **Ер кодекси**, Ўзбекистон, Т.: 1998
2. Ўзбекистон Республикасининг **қонун ости ҳужжатлари**

Интернет ресурслари

1. [http:// www. cousera.org /](http://www.cousera.org/)
2. <http:// www, harvard.edu/>
3. [http://www, Ziyonet. Uz/.](http://www, Ziyonet. Uz/)

O'zbekistonda milliy mustaqillikka erishish hamda bozor iqtisodiyotiga o'tilishi sharoitida keng miqyosdagi iqtisodiy islohotlar boshlandi. Ular yer munosabatlarini tub isloh qilishga, ya'ni yer islohotlarini o'tkazishga ob'yektiv zaruriyat tug'dirdi. Mamlakatdagi iqtisodiy islohotlar davlat mulkchiligiga, markazlashgan, ma'muriy-buyruqbozlik iqtisodiyotiga asoslangan oldingi iqtisodiy munosabatlarni yangi, bozor munosabatlariga almashtirishga yo'naltirildi. Islohot jarayonida mulkni davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirish, ko'p ukladli iqtisodiyotni yaratish, xo'jalik yuritishni turli-tuman tashkiliy-huquqiy shakllarini rivojlantirish, yerga mulkchilik shakllari va huquq turlarini rang-barangligini ta'minlash, yer va ko'chmas mulk bozorini yaratish va boshqa qator masalalar amalga oshiriladi.

Demak, yer islohotiga nisbatan xulosa qilish mumkinki, mamlakatdagi yerdan foydalanishning tarixiy tajribalari va an'analarini hisobga olgan holda jamiyatdagi ilg'or o'zgaruvchan (islohot qilinayotgan) iqtisodiy munosabatlarga mos tarzda amalga oshirilayotgan yer islohotlari oldingi yer munosabatlariga nisbatan ancha-muncha ilg'or o'zgarishlardir.

Yer islohotining mohiyati asosan yer munosabatlarining mohiyatiga uning qanday qirralari (tomonlari) hamda uning o'zi qay darajada tegib o'tishi va o'zgartirilishi bilan aniqlanadi. Yer islohoti jarayonida yer munosabatlarini mohiyatining alohida qirralari yoki bo'lmasa uning chuqur mazmunini o'zgartirish mumkin.

Har bir mamlakatda, uning ijtimoiy rivojlanish xarakteriga, an'analariga bog'liq, ma'lum bir qonuniyatlar va tamoyillarga mos tarzda rivojlanayotgan yerdan foydalanishning ma'lum bir tizimi mavjuddir. Iqtisodiy islohotlarning boshlanishiga qadar hamda hozirgi kungacha O'zbekistondagi yer munosabatlarining mohiyatini yerga davlat mulkchiligi tashkil etadi. Mulchilikni ushbu tipda bo'lishining asosiy argumenti-bu o'z vaqtida yerlarni musodara qilinishi, yerdan foydalanishni kollektiv xarakteri, ya'ni xo'jalikyuritishning asosiy ijtimoiy-iqtisodiy shakllari-kolxozlar va sovxozlar, keyinchalik esa qishloq xo'jalik kooperativlari (shirkatlar)ning mavjud bo'lganligidir. Bu yerda yer-suv munosabatlari nihoyatda bir-biri bilan bog'lanib ketgan. Ular davlat tomonidan muvofiqlashtirilgan hamda muvofiqlashtirib kelinmoqda.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
PREZIDENTINING FARMONI,
08.06.2021 YILDAGI PF-6243-SON
“YER MUNOSABATLARIDA
TENGLIK VA SHAFFOFLIKNI
TA’MINLASH, YERGA BO‘LGAN
HUQUQLARNI ISHONCHLI HIMOYA
QILISH VA ULARNI BOZOR
AKTIVIGA AYLANTIRISH CHORA-
TADBIRLARI TO‘G‘RISIDA”**

Yer uchastkalarini ajratishning barcha uchun teng, shaffof va bozor tamoyillariga asoslangan tartibini joriy etish, erga oid mulkiy va huquqiy munosabatlarda barqarorlikni ta'minlash, yerlarni muhofaza qilish, yer egalarining mulkiy huquqlarini kafolatlash, shuningdek, yerning iqtisodiy qiymatini belgilash orqali uni fuqarolik huquqiy munosabatlar obyekti sifatida erkin muomalaga kiritish maqsadida:

1. Adliya vazirligi, Bosh prokuratura, Oliy sud, Davlat soliq qo‘mitasi huzuridagi Kadastr agentligi, Qishloq xo‘jaligi vazirligi tomonidan keng jamoatchilik vakillari ishtirokida ishlab chiqilgan yer to‘g‘risidagi qonunchilikni takomillashtirish bo‘yicha takliflar ma’qullansin.

2. Shunday tartib joriy etilsinki, unga muvofiq 2021-yil 1-avgustdan boshlab: yer uchastkalari xususiy sektorga — mulk va ijara huquqi asosida, davlat organlari, muassasalari, korxonalar, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlariga (keyingi o‘rinlarda — davlat tashkilotlari) doimiy foydalanish huquqi asosida ajratiladi;

meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik, doimiy egalik, vaqtincha foydalanish huquqi bilan yer ajratish tartibi bekor qilinadi, bunda ilgari ajratilgan yer uchastkalariga bo'lgan bunday huquqlar ularning egalarida amaldagi tartibda saqlanib qoladi; ijaraga olingan yer uchastkasida qonunchilikda belgilangan tartibda qurilgan ko'chmas mulk obyektiga mulk huquqi boshqa shaxsga o'tgan taqdirda, ushbu obyektga mulk huquqi bilan birgalikda u joylashgan yer uchastkasiga bo'lgan ijara huquqi ham yangi mulkdorga o'tadi;

3. Belgilansinki, Vazirlar Mahkamasi 2021-yil 1-avgustdan boshlab, istisno tariqasida, faqat quyidagi hollarda yer uchastkalarini to‘g‘ridan to‘g‘ri ijaraga berishga haqli:

qishloq xo‘jaligi sohasida ilmiy tadqiqot va tajriba sinovlar amalga oshirish uchun davlat ilmiy-tadqiqot va ta‘lim muassasalariga — Qishloq xo‘jaligi vazirligining taklifiga asosan;

agrosanoat klasterlariga — yer uchastkasi normativ qiymatining ikki baravari miqdoridagi pul mablag‘i depozitga qo‘yilganda, Qishloq xo‘jaligi vazirligi, Qoraqalpog‘iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyat hokimining taklifiga asosan;

eng yaxshi taklifni tanlash orqali aniqlanadigan, qiymati kamida 10 million AQSh dollari ekvivalentida (yer maydoni hajmiga ko‘ra ortib boradi) bo‘lgan yirik investitsiya loyihasini amalga oshirish uchun — loyiha qiymatining kamida 10 foiziga teng mablag‘ avvaldan maxsus hisobraqamga joylashtirilganda;

chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxonalariga, xalqaro birlashmalar va tashkilotlarga, chet ellik yuridik va jismoniy shaxslarga — ijaraga olish huquqini olganlik uchun bozor qiymatida haq to‘lagan holda (xalqaro birlashmalar va tashkilotlardan tashqari).

5. Mahalliy davlat hokimiyati organlarining yer munosabatlariga oid quyidagi vakolatlari, ular yuzasidan qaror, farmoyish yoki boshqa turdagi hujjat qabul qilish huquqi 2021-yil 1-avgustdan bekor qilinsin: yer uchastkalarini to‘g‘ridan to‘g‘ri ajratish, foydalanishga berish, kelgusida ajratish uchun zaxiralash, birlashtirish, obodonlashtirish uchun berish yoki yerlarni boshqacha yo‘l bilan tasarruf qilish, bundan mazkur Farmonga muvofiq yer uchastkalarini davlat tashkilotlariga doimiy foydalanishga ajratish, ochiq tanlov yakunlarini tasdiqlash, ijara shartnomasini imzolash, yer uchastkalarini xususiylashtirish natijalarini rasmiylashtirish bo‘yicha vakolatlar mustasno; tuman va shahar mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan yer uchastkalariga bo‘lgan huquqlarni belgilash, e‘tirof etish, o‘zgartirish, bekor qilish;

sug‘oriladigan yerlarni sug‘orilmaydigan yerlar toifasiga yoki boshqa yer toifasiga, sug‘orilmaydigan qishloq xo‘jaligi yerlarini boshqa yer toifasiga o‘tkazish;

jamoaga bog‘dorchiligi, uzumchiligi va polizchiligi hamda yordamchi qishloq xo‘jaligini yuritish uchun yer berish; xususiylashtiriladigan yer uchastkalariga nisbatan investitsiya majburiyatlari yoki xususiy mulkni erkin tasarruf etishni cheklaydigan boshqa majburiyatlarni belgilash.

***Этиборларингиз учун
рахмат!***